

راه‌رهایی از مناقشات سالانه مزد

یکی از موضوعات تکراری در ماه‌های آخر هر سال در خصوص تعیین دستمزدهای کارگری نحوه تعیین حقوق و مسئله شکاف بین دستمزد و افزایش هزینه‌های زندگی است. چند سال است که این مسئله مدام مطرح می‌شود و بسیاری از برنامه‌ریزان هم چاره را در افزایش حقوق‌ها به میزان تورم می‌بینند. از آن سو هم کارفرماها با استدلال‌هایی می‌گویند افزایش دستمزدها بیش از آنچه انتظار دارند آن‌ها را ناچار به تعدیل نیرو می‌کند و این روال تکراری همچنان ادامه دارد. در این میان برخی صداها هم شنیده می‌شود که به فکر یافتن فرمول میانه هستند. از نظر من نه تنها یک فرمول میانه که یک فرمول برتر برای رها شدن از این وضعیت وجود دارد که در این سال‌ها به‌عمد یا سهوا از توجه به آن امتناع شده است. سیاست یکپارچه رفاه اجتماعی همان فرمول برتر است. برای اینکه این فرمول را تبیین کنم مثالی می‌زنم. در نظر داشسته باشیم که در سال‌های اخیر هزینه خرید یا اجاره مسکن چه میزان بالا رفته است.

برخی گزارش‌ها حاکی از آن است که حتما تا حدود نصف حقوق دریافتی خانوارهای کارگری صرف پرداخت هزینه مسکن می‌شود. حالا سوال این است که اگر کمک‌هزینه‌هایی برای جبران این فشار به خانوارهای کارگری اختصاص یابد بهتر از تلاش برای افزایش دستمزدها آن هم به میزان تورم نیست؟ تورم و بالاتر از آن رکود-تورمی پدیده مخربی است که سال‌هاست اقتصاد کشور را درگیر کرده است، حال اگر بخواهیم همه هزینه‌ها از جمله حقوق و دستمزدها را بر این مینا بسنجیم، آیا بیشتر در دام این پدیده مخرب نیفتاده‌ایم و به تداوم آن دامن نزده‌ایم؟ به نظر می‌رسد کاستن از هزینه‌های مسکن، حمل‌ونقل و آموزش و بهداشت، که عموما بیشترین بار مالی را به سبد هزینه‌ای خانوارهای طبقات حقوق‌بگیر تحمیل می‌کند، همراه با اقدامات جبرانی مناسب‌ترین راهکار برای جبران کسری بوده‌چ این خانوارهاست. تبعیت عین‌به‌عین از پدیده مخرب تورم نسخه مناسبی نیست و تلاش برای افزایش دستمزدها به اندازه تورم، تقلیل دادن مطالبه اقتصار حقوق‌بگیر است. آنچه می‌تواند ما را از ایین وضعیت رها کند اجرائی شدن سیاست یکپارچه اجتماعی است. متأسفانه در کشور ما به شکلی غیرمنطقی، تعیین قیمت‌ها حتی در حوزه زمین و مسکن هم به بازار سپرده شده است. این حاصل نوعی تفکر ساده‌انگارانه نئولیبرالی است. در آزادترین اقتصادهای دنیا هم شاهد نیستیم که تعیین قیمت‌ها در حوزه مسکن به بازار عرضه و تقاضا سپرده شده باشد.

بنابر این- یکی از راهکارهای پیشنهادی برای عبور از این مرحله این است که وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی سیاست یکپارچه اجتماعی را به اجرا بگذارد که در دل خود حمایت‌های لازم را در عرصه‌های مورد اشاره از جمله هزینه مسکن دارد. این سیاست‌ها در کشورهای پیشرفته هم به بازار آزاد هستند به اجرا در آمده و به طور مثال در فرانسه شاهد مسکن‌های اجاره‌ای ارزان برای اقشار کم‌درآمد و کارگران هستیم. البته این مسئله به معنی دخالت مستقیم نهادهای در ساخت‌وساز مسکن نیست، بلکه باید سیاست‌های حمایتی درستی به اجرا گذاشته شود. در دولت گذشته سیاست جامع حمایت اجتماعی به طرز بسیار بدی تکه‌تکه شد و به اجرا درنیامد.

خوب‌بختانه شاهد هستیم در دولت یازدهم شخصیت‌های اقتصادی و نهادگرا وارد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی شده‌اند و انتظار این است که حاصل تفکرات این اساتید در سامان دادن به امور و ایجاد زمینه‌های لازم برای اجرای سیاست‌های یکپارچه اجتماعی نمایان شود. قاعدا نمی‌شود همه عقب‌ماندگی‌های هزینه‌ای کارگران و مزدبگیران را از طریق افزایش دستمزدها جبران کرد و همان‌طور که اشاره شد، معطوف شدن همه تلاش‌ها به این جهت نوعی تقلیل مطالبات این قشر است. همه نهادهای کشور باید به طور منسجم و یکپارچه و هماهنگ در این جهت نقش آفرینی کنند.

دعای سالانه بر سر میزان افزایش دستمزد نمی‌تواند پاسخی مناسب باشد برای مطالبات اقشار حقوق‌بگیر و این تقلیل‌گرایی نتیجه‌ای در این سال‌ها دربر نداشته و از این پس هم نخواهد داشت. افزایش دستمزد سالانه تنها یکی از اهرم‌ها برای جبران کاستی‌مزدی حقوق‌بگیران است و باید حمایت‌های ویژه دیگر را هم در نظر داشت که متأسفانه معمولا سایر اهرم‌ها نادیده گرفته می‌شوند.

کارشناسی بازار کار

۲۰میلیارد دلار ارز خانگی داریم

حیدر مستخدمین حسینی، معاون اسبق وزیر اقتصاد و بانک مرکزی، بر تعیین مکانیزم و سود مناسب سپرده‌گذاری ارزی برای بازگشت ارز‌ها به نظام بانکی تاکید و میزان دلارهای خانگی و در دست مردم را حدود ۲۰میلیارد دلار اعلام کرد. معاون اسبق وزیر اقتصاد و بانک مرکزی با اشاره به افزایش قیمت ارز دلار از هزار تومان به ۳ هزار تومان طی سال‌های اخیر، این وضعیت را باعث هجوم سفته‌بازان و حتی گرایش مردم عادی به بازار ارز دانست. مستخدمین حسینی گفت: «دولت باید اعتماد لازم را ایجاد کند و نرخ سود بانکی ارزی را متناسب با تورم در نظر بگیرد و نرخ مناسبی را به سود ارزی در بانک‌ها اختصاص دهد. به این ترتیب بسیاری از ارز‌ها می‌تواند به بانک‌ها بازگردد.»

۰۲ | کتینه‌نو

فراخوان کشوری برای تعیین حقوق ودستمزد ۹۵

آیا اهداف سه‌گانه وزارت کار در تعیین حقوق ودستمزد کارگران در سال ۹۵ محقق می‌شود؟

حداقل دستمزد در سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۵۷، ۱۱۳۰ برابر شده است و اگرچه حداقل دستمزد در برخی سال‌ها ازجمله سال ۹۴ بیشتر از تورم افزایش یافته اما هنوز هم چرخ اقتصاد خانواده‌های کارگری می‌لنگد

منصور اولی

mansouroola@gmail.com

حفظ و افزایش شغل‌های موجود، حداقل تعیین دستمزد منصفانه کارگران و در کنار آن جلب رضایت کارفرمایان سه ضلع مثلی را تشکیل می‌دهند که هر سه‌ا وزارت کار برای ایجاد تعادل بین آن‌ها وارد عمل می‌شود. تعادل‌سازی بین اضرالع سه‌گانه از آن روی اهمیت دارد که هریک از آن‌ها مستقیم و غیرمستقیم بر وضع دیگر تاثیر مثبت یا منفی دارد. موضوع از این قرار است که علی‌ربعی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، از برنامه‌ای سخن گفته تا مطابق با آن قدرت خرید کارگران افزایش یابد، هدف‌گذاری دولت برای کاهش بیکاری محقق شودو از آن طرف هم کارفرمایان تحت فشار هزینه‌ها ناچار از تعدیل نیرونوشند.اضلاع سه‌گانه یادشده‌وزن و اهمیت خودرا در مذاکرات سه‌جانبه برای تعیین حداقل حقوق ودستمزد کارگران در سال ۹۵ نشان خواهند داد. چراکه شیوه سنتی برای تعیین حقوق ودستمزد کارگران با مشکلات زیادی مواجه است.طبیعی است که کارگران و کارفرمایان در معادله تعیین دستمزد تلاش دارند تا منافع نسبی برای همقطاران خود تعریف کنند و آنچه مسلم است اینکه وزارت رفاه تلاش دارد تا در موازنه میان دو سر این معادله هم منافع طرفین حفظ شودوهم اولویت‌هایی که می‌تواند به رونق بیشتر اقتصاد ملی منجر شود. آخرین نمونه از این دست همکاری، مصوبه شورای عالی کار، مربوط به اسفندماه سال گذشته است که طی آن حداقل مزددریافتی مشمولان قانون کار در سال جاری ۷۱۲هزار تومان تعیین شد.همچنین سنوات روزانه‌هزار تومان و حق بن نقدی نیز ۱۱۰ هزار تومان تعیین شد.حق اولاد نیز متعاقب افزایش حداقل مزدروزانه بیشتر شدو ولی دولت تصمیم این شورا درباره افزایش حق مسکن کارگران از ۲۰ به ۴۰ هزار تومان را تصویب نکردو با آن مخالفت شد. اما اینکه چنین شیوه‌ای تا چه‌حد به تأمین منافع کارگران و کارفرمایان واز آن طرف برنامه‌ریزی دولت برای افزایش اشتغال منجر می‌شود، کاملاً قابل‌بحث و مناقشه‌پذیر است. در کنار انتشار خبرهایی مبنی بر اتخاذ شیوه‌های جدید در تعیین حقوق ودستمزد کارگران، علی‌ربعی هفته گذشته در یک برنامه زنده تلویزیونی حاضر شد و برخی جزئیات اوضاع حقوق ودستمزد کارگران، وضعیت بنگاه‌های تولیدی ومیزان اشتغال در کشور را تشریح کرد.ربعی در عین حال برخی مطالب را درباره تعیین حقوق ودستمزد عنوان کرد.وی در این برنامه تلویزیونی با اشاره به وضع معیشتی کارگران ونظام حقوق ودستمزد گفت: «در بحث دستمزد باید طوری برنامه‌ریزی کنیم و جانب هر دو طرف کارگر و کارفرما را بگیریم تا هم کرامت کارگر و امنیت شغلی او حفظ شود و هم کارفرما نه تنها به تعدیل و اخراج نیرو فکر نکند بلکه با افزایش رونق امکان جذب نیروی کار بیشتر را داشته باشد.» البته ربعی در شرایطی از تحقق همزمان اهداف سه‌گانه سخن می‌گوید که تجمیع این سه هدف نیازمند برنامه‌هایی متفاوت است که در عین حال جدا از هم نباشند. کما اینکه ربعی خود به این موضوع اذعان داشته و می‌گوید: «در شرایط رکودی به سر می‌بریم که بین تورم و مزد سال‌ها شکاف افتاده و مزد پایین مانده و تورم بالا رفته است، لذا در چنین شرایطی باید برنامه‌ریزی کرد که هم به کارفرما و فشار وارد نشود و هم زندگی کارگر بچرخد.»

وزیر کار با تاکید بر تناسب نظام عرضه و تقاضا در بازار کار افزود: «به اعتقاد برخی کارشناسان و بر اساس محاسبات سازمان برنامه‌ویودجه،

هریک درصد رشد ۱۰۰ هزار شغل ایجادمی‌کندو برای ایجاد هر یک درصد رشد به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان نقدینگی نیاز است.» ربعی تصریح کرد: «از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ به طور متوسط دستمزد ۲ درصد از نرخ تورم پایین‌تر بوده است. در سال اول وزارت خود دستمزد را ۲۵ درصد افزایش دادیم و سال قبل با وجود تورم ۱۵ درصدی این رقم ۱۷ درصدافزایش پیدا کرد.» وی با بیان اینکه نمی‌خواهیم شغل‌هایی را که در حال حاضر داریم از دست بدهیم، اظهار کرد: «در شورای عالی کار رقم دستمزد بر مبنای نرخ تورم وسد هزینه خانوار تعیین می‌شود. البته در سال‌های گذشته بیشتر تمرکز بر نرخ تورم بوده، ولی دولت در شورای عالی کار مداخله گر اصلی نیست بلکه بحث میان کارگر و کارفرماست و دولت به‌عنوان ضلع سوم دیدگاه خود را بر اساس نظر کارگر و کارفرما و شرایط کشور اعمال می‌کند و رقم دستمزد تعیین می‌شود که ممکن است تصمیم نهایی بر مبنای تلافی سه منحنی کارگر و کارفرما و دولت همه را راضی نکند.»

چه باید کرد؟

سخنان مقام عالی وزارت کار نشان از دردی مزمن دارد که باید برای آن چاره‌جویی شود. البته برخی پیشنهادها و راهکارها هم ارائه شده است. از جمله وزارت کار خود دست‌به کار شده و شروع به نظر سنجی

آغاز پرومعی میدانی حقوق کارگران از مشهد

غلام‌رضا عباسی، رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران، با اعلام اینکه نمایندگان کارگران در حال تهیه نامه‌ای خطاب به رئیس جمهوری برای تعیین ساختار جدید مزد هستند، گفت: «با توجه به اهمیت موضوع افزایش دستمزد سال ۱۳۹۵ فعالیت کارگروه‌های استانی، منطقه‌ای و کشوری به‌منظور بررسی میدانی وضعیت معیشت خانوارهای کارگری از مشهد آغاز شده است.» به گفته عباسی، موضوع معیشت کارگران امر بسیار مهمی است و کارگروه‌های استانی تعیین دستمزد و بررسی میدانی باید گزارش‌های خود را به دفتر منطقه‌ای سراسر کشور ارسال کنند و پس از آن در شورای عالی کار بررسی شود تا هر چه زودتر میزان دستمزد کارگران کشور در سال آتی تعیین شود.

یکشنبه ۲۲ آذر ۱۳۹۴ شماره سی و چهار

A T I V E H N O

هفته گذشته که حسن روحانی رئیس‌جمهور به مناسبت ۱۶ آذر، روز دانشجو، در جمع دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف حاضر شده بود، بیان اقتصادی کشور را در دو سال و نیم گذشته یعنی از زمانی که خود تصدی ریاست جمهوری را عهده‌دار شده مثبت ارزیابی کرد، اما در عین حال اذعان داشت که امسال در شرایط سخت اقتصادی قرار داریم که برای خروج از آن باید تلاش‌های جدی شود. به نظر می‌رسد تحرکات جدید وزارت کار هم در راستای محقق کردن همین توصیه رئیس‌جمهوری آغاز شده و انتظار می‌رود که این وزارتخانه در کنار همراهی تشکل‌های کارگری و کارفرمایی راه‌جدیدی را برای خروج از چرخه معیوب تعیین حقوق ودستمزد کارگران پیدا کند. آیا در سال ۹۵ این شیوه جدید کارایی خود را نشان خواهد داد؟

جدول حداقل حقوق ودستمزد از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۹۴

حداقل دستمزد در سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۵۷، ۱۱۳۰ برابر شده است، حداقل دستمزد در برخی سال‌ها متناسب یا حتی کمتر از نرخ تورم رسمی اعلام‌شده از جانب بانک مرکزی افزایش یافته است، اما در برخی سال‌ها از جمله سال ۹۴ حداقل دستمزد بیشتر از تورم افزایش یافته است.

ریال	سال
۶۳۰۰	۱۳۵۷
۱۷۰۱۰	۱۳۵۸
۱۹۰۵۰	۱۳۵۹
۱۹۰۵۰	۱۳۶۰
۱۹۰۵۰	۱۳۶۱
۱۹۰۵۰	۱۳۶۲
۱۹۰۵۰	۱۳۶۳
۲۱۶۰۰	۱۳۶۴
۲۱۶۰۰	۱۳۶۵
۲۲۸۰۰	۱۳۶۶
۳۴۹۰۰	۱۳۶۷
۳۴۹۰۰	۱۳۶۸
۳۰۰۰۰	۱۳۶۹
۵۰۰۱۰	۱۳۷۰
۶۸۰۱۰	۱۳۷۱
۸۹۸۲۰	۱۳۷۲
۱۱۶۸۲۰	۱۳۷۳
۱۶۰۰۰۰	۱۳۷۴
۲۰۷۲۱۰	۱۳۷۵
۲۵۴۴۶۰	۱۳۷۶
۳۰۱۵۳۰	۱۳۷۷
۳۶۱۸۳۶	۱۳۷۸
۴۵۸۰۱۰	۱۳۷۹
۵۶۷۹۰۰	۱۳۸۰
۶۹۸۴۶۰	۱۳۸۱
۸۵۳۳۸۰	۱۳۸۲
۱۰۶۶۰۲۰	۱۳۸۳
۱۲۲۵۹۲۰	۱۳۸۴
۱۵۰۰۰۰۰	۱۳۸۵
۱۸۳۰۰۰۰	۱۳۸۶
۲۱۹۶۰۰۰	۱۳۸۷
۲۶۳۵۲۰۰	۱۳۸۸
۳۰۳۰۰۰۰	۱۳۸۹
۳۳۰۳۰۰۰	۱۳۹۰
۳۸۹۷۰۰۰	۱۳۹۱
۴۸۷۱۲۵۰	۱۳۹۲
۶۰۸۹۱۰۰	۱۳۹۳
۷۱۲۳۴۵۰	۱۳۹۴